

Tóth Bettina

Az európaiak mégsem aggódnak eléggé a klímaváltozás miatt?

Egy tavaszi uniós közvélemény-kutatás szerint az európai polgárok jelentős része aggódik a klímaváltozás miatt, hiszen az nagymértékben hatást gyakorol a mindennapjaikra. Ugyanakkor az európai parlamenti választások eredménye és az azt megelőző politikai diskurzus nem tükrözi ezt az álláspontot – ellenében a 2019-es választással.

A 2019-es európai parlamenti választást követően készítettek egy, az Európai Unió minden országát lefedő közvélemény-kutatást (Eurobarometer) a polgárok klímaváltozást érintő aggodalmairól, cselekvési igényeiről. Ebből akkor kiderült, hogy a mintegy 27 ezer válaszadó jelentős többségének kifejezetten fontos ez a kérdéskör.¹ 2024 tavaszán, ezúttal a választásokat megelőzően, közel 26 ezer uniós polgár válaszolta meg részben ugyanazt a kérdéssort, amiből hasonló eredmények születtek.²

Az európaiak továbbra is nagy fokú aggodalmukat fejezték ki a környezet és klímavédelemmel kapcsolatban, hiszen több mint háromnegyedük (78%) szerint a környezeti kérdések közvetlen hatással vannak mindennapi életükre és egészségükre.³ Ebben a kérdésben Spanyolország, Görögország, Málta, Ciprus, Portugália és Olaszország szavazói 88–98%-ban értettek egyet. A felmérésből az is kiderült, hogy a 27 ország válaszadóinak 92%-a szerint a vállalatoknak kellene állniuk a szennyezésük költségeit, 84%-uk pedig egyetértett azzal, hogy az EU környezetvédelmi jogszabályai szükségesek a környezet védelméhez. Ezek az eredmények szinte megegyeznek a legutóbbi felmérés eredményeivel, ami rávilágít az uniós szakpolitika változatlanul nagy jelentőségére.

A vízzel kapcsolatos témákban, úgymint a nem megfelelő vízgazdálkodás – vagyis a pazarlás vagy a szennyezés –, a válaszadók több szigorítást részesítenének előnyben, és többségük szerint a legfontosabb ágazatok – például az ipar, az energiatermelők, az idegenforgalom vagy a mezőgazdaság – jelenleg

¹ European Commission 2020.

² European Commission 2024.

³ Europeans Continue to Feel Directly Affected by Environmental Issues and Policy 2024.

nem tesznek eleget a víz hatékony felhasználása érdekében. Ebben a megkérdezettek 78%-a várna nagyobb fellépést európai uniós szinten.

A környezeti problémák tekintetében a válaszadók a körforgásos gazdaságban és a természet helyreállításában látják leginkább a megoldást; kifejezetten a görög, portugál, spanyol, észt, ciprusi és bolgár megkérdezettek. Tízből majdnem hat válaszadó hajlandó lenne többet fizetni is a fenntartható, könnyebben javítható, újrahasznosítható és/vagy környezeti szempontból fenntartható módon előállított termékekért. Ehhez kapcsolódik szorosan, hogy ötből több mint négy válaszadó (84%) aggódik a mindennapi termékekben található káros vegyi anyagok egészségre gyakorolt hatása miatt, és ugyanennyien aggódnak az ilyen vegyi anyagok környezetre gyakorolt hatása miatt. A 2019-es felmérés óta ezek az aggodalmak szinte változatlanok maradtak.

A társadalmi – és széles körű szakértői – hozzáállás a felmérés(ek) szerint nem változott;⁴ mégis akkor miért jutott a zöld pártcsalád 74 helyett csak 53 mandátumhoz a június 6–9. között zajló európai parlamenti választásokon? A projekciók 55 zöld képviselői hellyel számoltak, a jelenlegi állás szerint még ennyi pozíciót sem sikerült betölteni.⁵

Ugyanakkor az elsődleges nyers adatok még több ízben változhatnak: egyrészt számos olyan képviselő szerzett mandátumot, aki a korábbi ciklusban függetlenként volt jelen az Európai Parlamentben, valamint az is előfordul, hogy most először szereztek mandátumot, vagyis még nem tartoznak egyetlen pártcsaládhoz sem.

Másrészt az sem biztos, hogy kizárólag a Zöldeknél ül minden egyes képviselő, aki markáns klímavédelmi agendával rendelkezik, hiszen lehet, hogy egyéb szakpolitikákban más nézettel tud azonosulni. Mindebből kiderül, hogy egyelőre nem lehet végső következtetést levonni az európai parlamenti választások eredményéből a zölderek alakulásának tekintetében.

Érdekes összehasonlítási alapot nyújt az egyes országokban végzett közvélemény-kutatásokban mutatkozott preferenciák és a tagállamokban megválasztott zöldképviselek egymás mellé állítása.⁶ A Magyarországhoz hasonlóan 21 képviselői székkal rendelkező országok közül Csehország 1, Svédország pedig 3 zöldképviselet küld az Európai Parlamentbe, viszont a társadalmi attitűd az uniós szintű környezetvédelmi jogalkotással kapcsolatban a korábbi felmérésekben alacsonyabb egyetértési rátával jelent meg (32% és 48%), mint

⁴ TÓTH 2024.

⁵ 2024 European Election Results 2024a.

⁶ 2024 European Election Results 2024b.

hazánk esetében (50%). További érdekesség még Románia esete: a románok mindössze 29%-a értett egyet az uniós szintű környezetvédelmi szabályozások fontosságával, ugyanakkor egy zöldképviselőt (a 33 rendelkezésre álló helyre) delegáltak a 2024-es választáson. A németek ezzel szemben 16 zöldképviselőt választottak meg, pedig a közvélemény-kutatás résztvevőinek csupán a 46%-a vallott úgy, hogy teljes mértékben egyetért az uniós szintű környezetvédelem kérdéskörével. Viszont tekintve, hogy Németország a legnépesebb tagállam, ezáltal a legtöbb, összesen 96 képviselőt delegálhat a Parlamentbe, ez az arány elenyésző. Esetükben továbbá szükséges még megemlíteni, hogy az előző ciklushoz képest 5 helyet veszítettek a német zöldek. Természetesen ezeket a következtetéseket is a korábban kifejtett (függetlenek és eddig nem EP-képviselők) bizonytalanságok mentén kell kezelni.

Mindazonáltal a 2024-es európai parlamenti választás szembetűnő eredménye, vagyis a jobboldal megerősödése, illetve a liberális és a zöldpártcsalád jelentős vesztesége szakértők szerint megnehezíti majd az uniós éghajlatpolitika ambiciózus előrehaladását.⁷ Fontos kérdésekben már az előző ciklusban is látható volt erre példa, említhető itt például – a már zajló, csak a napirendről éppen levett kezdeményezés – a Parlament által már elfogadott természet-helyreállítási törvény. Ugyan a következő öt év uniós klímavédelmi intézkedései az újonnan megválasztott Európai Bizottságtól fognak többségben függeni a testület jogszabály-kezdeményező mivolta végett, az Európai Parlament is megkerülhetetlen e tekintetben.

2024. június 11.

Felhasznált irodalom

2024 European Election Results (2024a). *European Parliament*. Online: <https://results.elections.europa.eu/en/>

2024 European Election Results (2024b). *Politico*. Online: <https://politico.eu/europe-poll-of-polls/european-parliament-election/>

ABNETT, Kate (2024): EU Climate Policies Could be Slowed in Future After Rightward Shift in Election. *Reuters*, 2024. június 10. Online: <https://reuters.com/world/europe/uphill-road-europes-climate-plan-after-eu-election-2024-06-10/>

European Commission (2020): Attitudes of Europeans Towards the Environment. *Eurobarometer*, 2020. március. Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2257>

⁷ ABNETT 2024.

Az európaiak mégsem aggódnak eléggé a klímaváltozás miatt?

European Commission (2024): Attitudes of Europeans Towards the Environment. *Eurobarometer*, 2024. május. Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3173>

Europeans Continue to Feel Directly Affected by Environmental Issues and Policy (2024). *European Commission*, 2024. május 29. Online: https://environment.ec.europa.eu/news/europeans-continue-feel-directly-affected-environmental-issues-and-policy-2024-05-29_en?prefLang=hu

Nature Restoration: Parliament Adopts Law to Restore 20% of EU's Land and Sea (2024). *European Parliament*, 2024. február 27. Online: <https://europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240223IPR18078/nature-restoration-parliament-adopts-law-to-restore-20-of-eu-s-land-and-sea>

TóTH Bettina (2024): A Green Deal sorsa a szakértők szerint. *Ludovika.hu*, 2024. május 31. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/05/31/a-green-deal-sorsa-a-szakertok-szerint/>